

ството съ неговитѣ съграждани, страданията въ чужбина, дейността на фанариотитѣ и пристѣжитѣ противъ българския народъ насочили д-ра Селимински да се развие като критически мислителъ. Всѣка идея той подхвърля на обсъждане преди да я възприеме или отхвърли. Съ други думи, д-ръ Селимински вече сѣди не по настроение, не по подражание, или по личенъ интересъ, а добросъвѣстно; той издирва, проучва, мотивира и заключава. Систематичното му образование го прави напълно способенъ за такава умствена работа.

Въ този дѣлъ на книгата ние ще направимъ кжсъ изводъ отъ неговитѣ философски учения.

Нека още сега кажемъ, че д-ръ Селимински, като разказва страданията и борбитѣ на българитѣ за възбуждане, просвѣта и свобода, почти винаги подкрепя мнението си съ чисто научни доводи.

Животътъ, казва той, се намѣрва въ постоянно движение. Отъ по-простата форма той се издига въ по-сложна и по-съвършенна. Има творческа сила, която е създала живота. Смъртъта е неговъ естественъ край. Елементитѣ, отъ които е създадено живото тѣло, следъ смъртъта се зематъ пакъ отъ творческата сила и се превръщатъ въ други твари. Напредѣкътъ е законъ. Историята и науката ни даватъ сведенията, по които можемъ да проследимъ цѣлото човѣшко развитие.

Д-ръ Селимински вѣрва въ познанието на истината и побратимяване на народитѣ. Той е убеденъ, че справедливостта ще даде правото на малкитѣ и по-слабитѣ братя. „Много отъ човѣшкитѣ вериги сж съборени, пише той. За останалитѣ се грижи времето“. Той привежда примѣра, какъ свободолюбивиятъ руски царъ Александъръ II освободилъ своя народъ отъ феодално робство. Когато единъ неговъ придворенъ го запиталъ, защо прави това, той отговорилъ: „Движение, което иде отгоре, се нарича напредѣкъ, а онова, което иде отдолу, носи името революция“.

За да изтъкнемъ, какъ работи неговата философска мисль, кога дава мнение, нека споменемъ следния твърде интересенъ примѣръ.

На Великдень 1860 г. българитѣ въ Цариградъ подъ ръководството на своитѣ водачи Иларионъ Ма-